

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjenišvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. se pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 25.— D. za naročnike v inozemstvu 35.— D letno. Posamezna številka po 1.— D.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 p za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 25 D.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 75 para za nadaljnja uvrčenja primeren popust. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamske tje so proste poštnine.

Učiteljstvu!

V današnji posebni prilogi prinašamo vsa potrebna navodila in načrte za ustanavljanje kmetijsko - nadaljevalnih šol širom naše domovine. Že na mnogih zborovanjih in na naših skupščinah je učiteljstvo razpravljalo o tem vprašanju.

Vse gibanje na je dobilo še močnejšo smer ob nastavitvi naših vrtnarskih nadzornikov, ki sta se lotila z vso vneto svojega dela — upoštevač, da je le v dobrem razmerju do učiteljstva in le z njim mogoče izvesti bodisi katerekoli prosvetno delo v šoli ali izven nje — šla sta med učiteljsko in sta na nešteti zborovanjih okrajnih društev vzajemno z učiteljsvom postavljala temelje za rešitev vprašanja, ki stoji z današnjo prilogo pred Vami razgrnjeno.

Izvedba tega vprašanja znači neprecenljivo dobrino za naš narod in našo državo, kot agrarno državo.

Dosedaj je bilo širše vprašanje strokovne izobrazbe kmetijskega dela našega naroda prepuščeno zgolj dobri volji posameznih učiteljev in šolo obiskujoče mladine. To pa ne zadostuje. Treba, da se tako važna naloga ne prepušča zgolj požrtvovalnosti poedinca in ukaželnosti mladine, ampak da se vse vprašanje kmetijsko - nadaljevalnih šol primerno in trajno uredi in da se reši urejenim, zakonitim putem.

Kmetijsko - nadaljevalne šole so potrebne. One skrbje, da se kmetijski naraščaj po možnosti obrača svojem poklicu, in da se ne pomnožuje armada uradniškega stanu na škodo kmetijstva, ki hira in propada, ker mu čimdalje bolj zmanjkuje delovnih in večjih rok. Kmetiji je treba, da se je oprijema mladina z veseljem, s potrebnim umevanjem in s tega izvirajočim večjim zanimanjem. Dela za to pa ni prepuščati slučajnim prilikam. To je naloga države, ker je v največjem njenem interesu, da se kmetijski stan okrepi s pomočjo boljše vzgoje in izobrazbe.

Kmetijsko - nadaljevalne šole se morajo snovati povsod, ker so podani za to potrebni pogoji, povsod kjer so za stvar vneti krajevni činitelji in za pouk usposobljeni učitelji. Povsod tam je treba z

zakonskimi določili pritegniti mladino, da se po končani osnovni šoli nadalje vzgaja in izobrazuje za svoj poklic.

V češko - slovaški republiki je snovanje in vzdrževanje kmetijsko - nadaljevalnih šol po zakonu urejeno in sicer po izgledu organizacije za obrtno - nadaljevalne šole. Tudi pri nas, v Jugoslaviji je treba, da na ta način organiziramo naše kmetijsko - nadaljevalne šole. Le v tem slučaju je pričakovati, da bo tudi pri nas to delo uspelo.

Predstoječe načrte predloži oddelek za kmetijstvo v kompetentno rešitev. Zato smo se odločili, da izdamo vsa sem spadajoča navodila v posebni prilogi, da s tem nudimo učiteljstvu celoten pregled tega vprašanja in reformnega stremljenja. Obenem pa je omogočeno vsakomur shraniti to prilogo.

Pri načrtih sta sodelovala naša kmetijska strokovnjaka, nadzornika za šolske vrtove tov. Fran Črnogaj in Andrej Škulj. Izročamo jih tudi učiteljstvu v kritiko, da o njih razpravlja na zborovanih okrajnih učiteljskih društev, ker smatramo to vprašanje za veliko narodno važnost, ki se tiče tudi učiteljstva.

Eventuelne pripombe naj se pošiljajo kmetijskemu svetniku Vil. Rohrmannu na poverjenišvo za kmetijstvo v Ljubljani.

Prepričani smo, da se bo učiteljstvo z vneto lotilo tega vevažnega vprašanja, kakor enako pričakujemo od vsih merodajnih činiteljev, da bodo delovali na to, da bo tudi ljudstvo videlo potrebo tega šolstva ter bo podpiralo učiteljstvo pri izvedbi predstoječega načrta.

Uredništvo.

Prerod.

Kdo uničuje delo učiteljstva? — Kdo pospešuje demoralizacijo ljudstva? — Vlada je sokriva demoralizacije!

»Naša kranjska deželica bi bila prišla že zdavnaj na kant, če ne bi je vzdrževali naši pijančki in žganjarji; ti so glavni vir deželnih dohodkov.« Tako nekako je govoril ugleden naš politik v bivšem deželnem zboru Kranjskem. Kaže, da smo si vzeli te besede v letu 1921 posebno resno k srcu, ker smo zapili skoro dve milijardi in s tem seveda naklonili pokrajini precej dohodkov. Dosegli smo tudi svetovni rekord — 2000 K na osebo! Vsi naporji in uspehi proti pijančevanju od leta 1850, ko se je ustanovila družba treznosti, vsi vplivi protialkoholnih knjig in knjižic, vsa Sveta vojska, Piščalka, Zlata doba, Abstinencija, oba protialkoholna kongresa, vse protialkoholno gibanje sploh, vse, vse je utonilo v — alkoholu.

Tudi delovanje učiteljstva na tem polju, zasnovano in gojeno že davno pred svetovno vojno, ni rodilo uspehov, vsaj trajnih ne. Zato leta danes nani z raznih strani pikre in ostre besede, kot bi bilo ono zakrivilo današnjo mizerijo in kot bi vojna sploh ne bila pustila nobenih sledov za seboj.

Nekoliko besed o našem predvojnem delovanju. Sklicevali smo roditeljske sestanke in opozarjali na najpoljudnejši način starše naših otrok na nevarnega zahrbnega sovražnika. Prvič nabito polna soba, drugič nepovolen obisk, tretjič par moških in nekaj starejših žensk. Zbali so se alkohola! O enakih neuspehih so mi tožili tudi drugi tovariši. Kar se ne doseže s starši, bomo pa pri otrocih. Po tri mesece na leto se je v prirodopisnem pouku obravnavalo alkoholno vprašanje. Vsak otrok je razumel, vsak se je zgražal, vsak poznal vpliv alkohola na razum, telo in žep. Še do »junaka« se je povzpela, v zlate »bukve« je bil zapisan, a danes? »Piv ga bom, piv, dokler bom živ.«

Kaj je pravzaprav glavni vzrok, da delo in trud učiteljstva nista rodila sadu? Odgovorim z vprašanjem: Kdo je podpiral učiteljstvo v tem stremljenju? Kdo brani naš ugled? Kdor ni imel nujnejšega posla, nam ga je kradel! In oblast? Zahrtevala je svojo štatistiko. Demagogijo in navšalno blatenje učiteljstva in šole je pa vlada prepuščala učiteljstvu samemu. Spomnite se na Veliko Dolino, ovaduhe in

stric, do domače hiše, domačih vrtov, polja, njiv, travnikov in gozdov — ljubezen do narave in krvnih sorodnikov, s katerimi prihaja otrok v dotiko. Mnogo odločujoč je ta, kakor pozneje, vzgled vzgojiteljev — v prvi vrsti staršev.

In ti grešijo v tem pogledu žalibog v Sloveniji v veliki meri — kar naj potem popravlja šolska vzgoja. — Niso se še otresli hlapčevskega duha, ki jim je bil ukoreninjen — ne pojmujejo še velike in svete besede — svoboda — oziroma jo napačno tolmačijo — in brezdomovinski elementi uporabljajo ta žalosten štadij našega dela naroda v različne hujskaške, podle strankarske namene. Starejša generacija bo najbrže izmrla z napol zaprtimi in preplašenimi očmi — tem večjo ljubezen pa je treba posvečati mladini — kajti samo ljubezen rodi protiljubezen!

Ko stopi otrok v šolo se mu odpre nov svet, ki naj goji poleg drugih učnosti, ki vplivajo na razum in voljo otroka, tudi na njegovo srce in dušo — in ta je zopet torišče domovinske ljubezni. Pri vsaki priliki — pri vsakem predmetu skušaj uveljaviti domovinski moment! — O kralju, kako ga moramo ljubiti in spoštovati, ker je predstavnik naroda in skupne domovine. Povej povestico — kakor lju-

bimo mater in očeta, ki nam dajeja kruh in obleko — tako treba ljubiti domovino, ki nas preskrbuje z vsem kar potrebujemo in nas varuje sovražnikov. Naša junaška vojska! Kako stražijo naši vojaki, da ne pride sovražnik — kako naš kralj skrbi za otroke, da hodijo v šolo in se kaj naučijo. Ni se nam treba učiti v tujem nemškem jeziku, ampak v naši lepi slovenski govorici, katero nas je učila mati naša. — Pri računstvu uporabljaj štetje naših vojakov — računajte velikosti posameznih delov naše domovine — število prebivalstva — kaj vse izvažamo — za kakšne vsote! Vedno povdarjaj, kako velika, lepa in bogata je naša domovina! Pri zgodovinskem pouku se oziraj na junaško zgodovino Srbov, samostojno preteklost Hrvatov — njih slavni in velikih mož. Ne zabimo se pomuditi pri najnovejši zgodovini srbskih bratov od l. 1915. do 1919. Kaj so pretrpeli na umiku skozi svojo domovino v Albanske gore in dalje na otok Krf in v Solun. Kako so se izčrpali do mozga zopet zgrinjali z ljubeznijo in ponosom okoli svojega sivolaslega kralja, da si zopet osvobode ugrabljeno domovino. Kako so žrtvovali svoje zadnje sile, da so predrlj nemško-avstrijsko - bolgarsko fronto in si zopet priborili svojo opusto-

šeno očetnjo. Kako smo se združili z brati Srbi v eno kraljevino itd. Na nižji stopnji pripovedke o kralju Matjažu, o kraljeviču Marku itd. Pri zemljepisju polagaj največjo važnost na skupno domovino. Natančno naj spoznajo njene meje in velikost. Njene reke, gorovja, dežele itd. Ne zabi Kosovega, Gospe Svete in drugih pomembnih krajev, kjer so se vršili za nas važni zgodovinski dogodki.

Zgodovina in zemljepisje sta najvažnejša predmeta za gojitev domovinske ljubezni.

Na višji stopnji seznanjaj šol, mladino z možni našega naroda, ki so navduševali narod in gojili domoljubje. Najvažnejši bi bili Gregorčič (Soči, V pepelnici noči, Aškerc, Cankar, Župančič, Preradovič in dr. Nauče naj se deklarirajo njih bisere z velikim ognjem in pravim pojmovanjem. Ne zabi naj se naših zaslužnih bratov na Krasu, ob Soči in kršni Istri pod zemlje lačnimi Italijani. Ravnotako tužnega Korotana pod oholimi Nemci. Zbirajmo ob ugodnih prilikah za narodno obrambna in irendentistična društva in pojasnjajmo njih delovanje, pomen in cilje.

Zapojmo ognjevite, narod navdušujoče pesmi, da bodo te zapeli otroci tudi izven šole — na paši — na polju in v go-

LISTEK.

ANTON BEG:

Vzgoja domovinske ljubezni.

Povdarjati je treba, da je domovinska ljubezen pri bratih Srbih globoko ukoreninjena. To nam izpričuje zgodovina — posebno zadnja najtrpkejša doba naša — junaškega naroda za časa nemško-avstrijske invazije l. 1915. Kako ljubi in spoštuje Srbin domovino — o tem nam lahko priča sin naroda, ki je pretrpel zanjo ogromne žrtve in vendar ni klonil duhom. Videl je domovino ponižano in razžaljeno, a ni izgubil vere v njeno vstajenje in prerojenje.

Pri nas je bilo in je še drugače. Domovinska ljubezen se ni razvila v oni meri kot pri južnih bratih, ker so bile zastrte oči in vezane roke dolga stoletja. Novo generacijo je treba vzgojiti v novem, silnem duhu ljubezni do skupne domovine. In kako?

Kakor se splošna vzgoja vrši pred šolsko dobo v domači hiši, v materinem okrilju, tako bi se morala vršiti tudi na polju domovinske ljubezni. Prvi začetki — ljubezen do staršev, bratcev in se-